

Univerziteta umetnosti u Beogradu
Senat Univerziteta umetnosti
Veće interdisciplinarnih doktorskih studija
Kosančićev venac 29, Beograd

IZVEŠTAJ KOMISIJE ZA OCENU I ODBRANU DOKTORSKE DISERTACIJE

Kolektivizam kao umjetnička strategija otpora: političnost slikarstva posle 1960. godine kandidatkinje Ive Simčić

UVODNO OBRAZLOŽENJE

Iva Simčić je temu doktorske disertacije prijavila oktobra 2011. godine, a pozitivan Izveštaj komisije za procenu teme doktorske disertacije (imenovane 15. decembra 2011. godine od strane IPS Veća UU, u sastavu: dr Vesna Mikić, vanredni profesor Fakulteta muzičke umetnosti, dr Miško Šuvaković, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti i dr Nikola Dedić, docent Filozofskog fakulteta u Nišu) Senat Univerziteta umetnosti je usvojio na Sednici održanoj 29. marta 2012. godine i za mentora imenovao dr. Vesnu Mikić (Odluka br. 7/145 od 6. 4.2012), vanrednog profesora Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu, a za komentora dr Miodraga Šuvakovića, redovnog profesora Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu. Mentor je 8. marta 2016. godine, obaveštavajući Veće interdisciplinarnih studija Univerziteta umetnosti o završetku rada kandidatkinje na disertaciji, predložio sastav Komisije za ocenu i odbranu disertacije. Odlukom Veća interdisciplinarnih studija Univerziteta umetnosti u Beogradu od 17. marta 2016. godine (Odluka br. 9/132 od 21.3.2016) imenovana je Komisija za ocenu i odbranu doktorske disertacije kandidatkinje Ive Simčić pod naslovom: **Kolektivizam kao umjetnička strategija otpora: političnost slikarstva posle 1960. godine.**

Članovi Komisije:

dr Vesna Mikić, redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerzieteta umetnosti u Beogradu, mentor

dr Miodrag Šuvaković, redovni profesor Fakulteta za medije i komunikacije Univerziteta Singidunum, Beograd, komentor

dr Jasmina Čubrilo, vanredni profesor Odeljenja za istoriju umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

dr Nikola Dedić, vanredni profesor Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

dr Sanela Nikolić, docent Fakulteta muzičke umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu

na sastanku održanom 25. aprila 2016. godine saglasili su se da disertacija Ive Simčić ispunjava sve uslove za javnu odbranu i sačinili Izveštaj koji, saglasno odlukama Univerziteta umetnosti, sadrži: uvodno obrazloženje, biografske podatke o kandidatkinji, analizu disertacije, kritički uvid i ocenu rezultata doktorske disertacije, te zaključak Komisije.

BIOGRAFIJA

Iva Simčić (1974, Sarajevo, Bosna i Hercegovina) diplomirala je na Odsjeku za slikarstvo/grafiku na University of Illinois at Chicago 2000., a magistrirala na Yale University School of Art, 2005. godine. Godine 2009. upisala je Doktorske interdisciplinarne studije na Grupi za teoriju umetnosti i medija. Zaposlena kao docent na oblasti crtanje/slikanje na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu. Bavi se umjetničkim, teorijskim i predavačkim radom. Dobitnica je nekoliko prestižnih nagrada i stipendija poput: Nagrada za slikarstvo 2012, *Collegium artisticum 2012*, Collegium artisticum, Sarajevo; Mostar Grand Prix 2011. – 14. Anale crteža Mostar; Prva nagrada za najbolji umjetnički rad, Salon mladih *Modeli TRANSformacije*, Sarajevo, 2008; Jacob K. Javits Fellowship Award in Studio Arts, 2004; Robert Schoelkopf Memorial Traveling Fellowship, 2004; Yale University Scholarship 2003. i 2004; Illinois Art Council Artist Fellowship Award in Visual Arts 2000;

Učesnica brojnih izložbi od kojih se kao recentne izdvajaju:

2015

- *Part A – Part B*, Black Ball Projects Art Gallery, Brooklyn, New York, kustos: Ana Wolovick, <http://parta-partb.com/>
- *12 x 12 x 12*, Black Ball Projects Art Gallery, Brooklyn, New York, kustosi: Harriet Salmon/ Jason Tomme/Ana Wolovick
- *Jednom jedan putnik*, Muzej brodskog posavlja, Slavonski Brod, Hrvatska, kustos: Valentina Radoš

2014

- *Think Left*, JU "Muzeji i galerija" Budva, Crna Gora/samostalna
- *Jednom jedan putnik – 24. slavonski biennale*, Muzej likovnih umjetnosti Osijek, Hrvatska, kustos: Valentina Radoš
- *Dekodiranje*, Narodni muzej Crne Gore, Cetinje, CG, kustosi: Branka Vujanović /Jonathan Blackwood

2013

- *Think Left*, Gradska galerija Bihać, BiH /samostalna
- *Mostar Grand Prix 2013*, 16. Anale crteža Mostar 2013, Centar za kulturu, Mostar, BiH
- *Inicijacija u salonu za proslave*, Collegium artisticum, Sarajevo, BiH, kustos: Jusuf Hadžifejzović

2012

- *Akademija u vremenu: 40 godina ALU*, Collegium artisticum, Sarajevo, BiH
- *Intime/Intimacies*, Collegium artisticum, Sarajevo, BiH, kustosi: Branka Vujanović/Jon Blackwood
- *Drawing Communication*, Gallery of Okinawa Prefectural University of Arts, Naha, Japan
- *Collegium artisticum 2012*, Collegium artisticum, Sarajevo, BiH
- *Interakcije – 45. Hercegovski zimski salon*, Galerija Josip-Bepo Benković, Herceg Novi, Crna Gora, kustos: Ljiljana Karadžić

2011

- *Mali format 2011*, Galerija Roman Petrović, Sarajevo, BiH
- *Video Salon 5*, Curatorial Rebound Project – 6. Pravo ljudski Film Festival, Duplex/10m2, Sarajevo, BiH
- *Drawing Communication*, Gallery of Nagoya Zokei University, Aichi, Japan
- *Mostar Grand Prix 2011*, 14. Anale crteža Mostar 2011, Centar za kulturu, Mostar, BiH
- *Drawing Communication*, Gallery of Okinawa Prefectural University of Arts, Naha, Japan - *Otkupi: 10 godina u UGBIH 2001–2011*, Umjetnička galerija BiH, kustos: Meliha Husedžinović
- *Krieg. Kunst. Krise*, KulturKontakt Austria, Galerie ArtPoint, Wien, Austria, kustos: Elio Krivdic
- *Emporio drangularium*, CK Charlama, Sarajevo, BiH, kustos: Jusuf Hadžifejzović

2010

- *Acedia tristitia*, Umjetnička galerija Bosne i Hercegovine, Sarajevo, BiH /samostalna

- *namaTRE.ba 4 project*, Akademija likovnih umjetnosti Trebinje, Trebinje, BiH, kustosi: Mladen Bundalo/Igor Bošnjak
- *ObjektivObjective*, Kuršumli medresa, Sarajevo, BiH, kustos: Silvia Dervišefendić
- *Akademija likovnih umjetnika Sarajevo – izložba nastavnika i saradnika 2010*, Gradska galerija Collegium artisticum, Sarajevo
- *Potencijal* u okviru projekta *Subdokumenti*, Skenderija, Sarajevo, kustos: Jusuf Hadžifejzović
- *Krieg. Kunst. Krise*, Kaiserliche Hofburg zu Innsbruck, Innsbruck, Austria, kustos: Elio Krivdić

PUBLIKOVANI RADOVI

- Simčić, I. 2014, “Političnost umjetnosti Balkana: Blut & Honig/ Zukunft ist am Balkan (Blood & Honey/Future’s in the Balkans)”, *Sophos – Časopis mladih istraživača*, Znanstveno-istraživački inkubator (ZINK) Filozofski fakultet Sarajevo/ACADEMIA ANALITICA Društvo za razvoj logike i analitičke filozofije u Bosni i Hercegovini, Broj 7, 139–158.
- Simčić, I. 2014, “Moć/znanje i reprezentacija: Entartete Kunst/Grosse Deutsche Kunstausstellung (Degenerate Art/The Great German Art Exhibition)”, *Motrišta – glasilo Matice hrvatske Mostar*, siječanj/travanj, (br. 75–76), str. 107–118.
- Simčić, I. 2013, “Kolektivizam kao otpor i kao egzodus” u časopisu *AM (Art + Media) – Časopis za studije umetnosti i medija*, Broj 4, Orion Art, Beograd/Univerzitet umetnosti u Beogradu, str. 69–72.
- Simčić, I. 2013, “Think Left”, *AM (Art + Media) – Časopis za studije umetnosti i medija*, Broj 4, Orion Art, Beograd/Univerzitet umetnosti u Beogradu, str. 108–109.
- Simčić, I. 2012, “Političnost fikcije kroz destabilizaciju jezika”, *AM (Art + Media) – Časopis za studije umetnosti i medija*, Broj 2, Orion Art, Beograd/Univerzitet umetnosti u Beogradu, str. 70–73.
- Simčić, I. 2010, *Braco Dimitrijević: Under This Stone There is a Monument to the Victims of War and Cold War*, Mirovni institut < <http://rci.mirovni-institut.si/Docs/2010%20ASO%20student%20work%204.pdf> >
- Simčić, I. 2010, “Kritika suvremenih ideologija kustoskih praksi: 29. Salon mladih – Salon revolucije”, *Motrišta – glasilo Matice hrvatske Mostar*, svibanj/lipanj, (br. 53), str.103–113.
- Simčić, I. 2010, “Transformacija mitskog govora u tekst popularne kulture: Mit o dr Dabiću”, *Status – magazin za političku kulturu i društvena pitanja*, proljeće, br. 14, str. 321–327.

PREDAVANJA / KONFERENCIJE

9. maj 2014, Znanstveno – istraživački inkubator ZINK, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu; Održala kolokvij “Političnost balkanske umjetnosti”, <<http://ziink.wordpress.com/>>
- 14–16. januar 2011, “Questioning traditional dynamics in re-defining cultural identities in South Eastern Europe”, (konferencija), organizator: Mirovni Institut Ljubljana sa partnerima Institut za razvoj i međunarodne odnose, Zagreb/ Univerzitet umetnosti u Beogradu/ University of Vienna, Austria; Rad “*Braco Dimitrijević: Under This Stone There is a Monument to the Victims of War and Cold War*” u mom odsustvu prezentirala Jasmina Gavrankapetanović-Redžić: <<http://rci.mirovni-institut.si/conference.html>> Rad dostupan na <<http://rci.mirovni-institut.si/studies.html>>

ANALIZA DOKTORSKE DISERTACIJE

Tehnički podaci: Disertacija **Kolektivizam kao umjetnička strategija otpora: političnost slikarstva posle 1960. godine** obuhvata 293 stranice. Disertacija je pisana fontom Times New Roman, veličine slova 12, u proredu 1, 5. Korišćena literatura (bibliografija na stranama 279–287 i vebografija 288–290) sadrži 142 jedinice na srpskom, hrvatskom, srpsko-hrvatskom i engleskom jeziku, odnosno 35 internet izvora na srpsko-hrvatskom i engleskom jeziku. Broj podnožnih napomena, korišćenih i kao referentni aparat je 1161. Na strani 291 priložena je kratka autorkina Biografija (do strane 293).

Disertacija **Kolektivizam kao umjetnička strategija otpora: političnost slikarstva posle 1960. godine** koncipirana je u tri opsežna poglavlja, približno istih obima. Nakon sadržaja, apstrakata na srpskom i engleskom jeziku i Uvoda (str. 1–13), sledi prvo poglavlje – **O političkoj umjetnosti, političnoj umjetnosti, "činjenju" i djelovanju** (str. 14–113). Drugo poglavlje je naslovljeno **Kolektivizmi kao strategije otpora: od konstituisane ka konstitutivnoj moći i vice versa** (str. 114–201), a nakon trećeg – **Obnova kolektivističkog impulsa u savremenom kontekstu** (str. 202–271), tekst disertacije zaokružen je **Završnim razmatranjima** (str. 272–278).

Već ovom trodelnom strukturom teksta, Iva Simčić nagoveštava da će se njeno istraživanje kretati u prostorima avangarde, neoavangarde i savremenosti sa primarnim ciljem da se teorijski interpretiraju savremene kolektivističke umetničke prakse, "ispita emancipacijski potencijal umjetnosti u kontekstu kasnog 20. i 21. vijeka" (str. 10). Njen teorijski diskurs otuda nužno mora da počne raspravom o odnosima između umetnosti i politike, a fokusiran na one aspekte tih odnosa koji u umetničkom imaju potencijal za "intervenciju" u polju političkog, odnosno uređenju društvenih odnosa. Takvu svoju raspravu autorka odlučuje da izvede tako što će njena okvirna poglavlja, reklo bi se u dobroj tradiciji humanistike, svojim sažetim i direktnim postavljanjem pitanja i davanjem odgovora na ta pitanja, izuzetno jasno, jezgrovito i efektno "balansirati" razuđenost, razmreženost i slojevitost razmatranja "unutrašnjeg" teksta. Otuda, u Uvodu (str. 10–13), u potezu od opšteg ka posebnom, Iva Simčić postavlja pitanja u vezi sa mogućnostima, "ulogama" umetnosti u emancipacijskim društvenim impulsima, efektima njene

politike/političnosti, posebno u kontekstu koji "nosi" iskustvo 1968, i izvodi osnovne teze kritičko-teorijskog diskursa koji sledi, a kojem će biti podvrgnuti problemi reprezentacije stvarnosti, konstitucije subjekta, autonomije umetnosti, umetničkog *činjenja* i *delovanja*, kolektivističke "prirode" projekata društvene emancipacije. Takođe, autorka ovde koristi i priliku da upozna čitaoca i sa teorijama i teorijskim konceptima ključnim za njenu raspravu, čime je na samom početku jasno uspostavljena interdisciplinarna mreža kojom je navigirala svoje istraživanje.

Prvo poglavlje, **O političkoj umjetnosti, političnoj umjetnosti, "činjenju" i djelovanju** (str. 14–113), sadrži četiri potpoglavlja: 1.1. O *političkoj* i *političnoj* umjetnosti (str. 14–47), 1.2. O političkom (str. 48–67), 1.3. (A)politički "govor" i umjetnička subverzija (str. 68–91) i 1.4. Koliko je politična savremena (*politička*) umjetnost? (str. 92–113). Da bi dobila odgovore na pitanja o političkoj i političnoj umetnosti autorka (1.1.1 Značenje, reprezentacija, jezik, str. 17–26; 1.1.2. Moć/znanje, str. 26–34), sledeći logiku koju joj nameće objekat njenih ispitivanja, otpočinje diskusiju teorijskim nalazima u vezi sa praksama reprezentacije i označavanja, te na liniji Fukoove teorije moći nužno „dodiruje“ i elemente svog „kasnijeg“ razmatranja umrežavajući pitanja o konstituciji subjekta, te Ransijerov pojam „disenzusa“ u dolasku do koncepta *političnosti* umetnosti kao „efekta umetničkog prekoračenja objektivnog poimanja stvarnosti“ uvek "prisutne (ali neuhvatljive i nepredvidive) mogućnosti (...) stvaranja ili ostvarenja neke nove postvarene fikcije“ (str. 33). Aproprijacijom Fukoovih i Marenovih viđenja umetničkih reprezentacijskih praksi kao mehanizama saopštavanja/govora i shodno tome, umetničkih „činjenja“ kao mehanizama negiranja/skrivanja reprezentacijskih praksi (1.1.3. O „govoru“ i „činjenju“, str. 34–39) koji dalje omogućavaju da se, u klasičnim sistemima reprezentacije subjekat pozicionira kao „prirodan“ (1.1.4 Pozicioniranje subjekta, str. 39–42) autorka zaokružuje prvo potpoglavlje razmatranjem "nastanka" buržoaskog subjekta koji je, imajući u vidu funkcije umetnosti u različitim sistemima/režimima reprezentacije, ključan za dalju raspravu (1.1.5. Ekspresija individualnog: novi buržoaski (umjetnički) subjekt, str. 42–47).

Povezivanju konceptata umetničkog govora i umetničkog činjenja sa teoretizacijama političkog i političnog, Iva Simčić posvećuje naredno potpoglavlje, isprva "vraćajući" raspravu na početak putem interpretacije političkog kao javnog (1.2.1 Političko kao javno, str. 47–52) koje joj je

neophodno da bi razmotrila društveni, a samim tim i politički potencijal javnog (1.2.2. Prostor javnog kao prostor društvenog, str. 52–57). Otiskujući se od Hane Arent isprva prema institucionalnim teorijama Dantoa, i novijim Grojsovim te nalazima Miška Šuvakovića a potom, naravno, ka Habermasu, autorka se još jednom "vraća" Hani Arent (1.2.3. Djelovanje i ponašanje, str. 58–64) ne bi li ipak razmotrila mogućnost delovanja (čime fino balansira ovo potpoglavljje sa onim iz prvog potpoglavlja o umetničkom činjenju) čak i u uslovima "nestanka" javne, pa samim tim i političke sfere (R. Senet). Već naslov potpoglavlja 1.2.4. "Antagonizam političkog" (str. 64–68) govori o "osavremenjivanju" fokusa, uvođenjem u raspravu političke teorije Šantal Muf, koja omogućava izvođenje zaključaka u vezi sa kolektivnom prirodom političkog delovanja, kao i u vezi sa javnim prostorom kao prostorom antagonizama, samim tim "podobnim" za realizaciju strategija otpora, ili prostorom realizacije umetničkih mogućnosti za stvaranje efekta prekoračenja objektivnog poimanja stvarnosti, odnosno – političnosti.

Od "delovanja" kao "činjenja" ka delovanju kao "govoru" vodi potpoglavljje 1.3, i to u rasponu od "uopštenog" uodnošavanja političkog i umetničkog (1.3.1. Političko i umjetnost, str. 68-74), preko specifičnog "sužavanja" fokusa na osobnosti političkog delovanja avangardnih s jedne, i političkog potencijala neoavangardnih praksi, sa druge strane. (1.3.2. Avangardne i neoavangardne prakse; 1.3.2.1. Politički angažman pokreta istorijske avangarde, str. 74–80; 1.3.2.2. Politički potencijal neoavangarde, str. 80–91).

Konačno spajanje dve tačke iz kojih je krenula na osobeno kružno putovanje različitim teorijskim stratumima, Iva Simčić izvodi u poslednjem potpoglavljju prvog poglavlja, isprva naslojavajući na zaključke do kojih je došla u prethodnim odeljcima teksta, obećanu raspravu o Ransijerovim *le partage du sensible*, režimima istine, i disenzusu (1.4.1. Disenzus: umetnost i politika, str. 92–99) što joj omogućava realizaciju novog kruga mogućih zaključaka u vezi sa političnošću (političke) savremene umetnosti (1.4.2. Mogućnost *političnog* u savremenim umjetničkim praksama, str. 99–113), ali i "nagoveštava" razloge zbog kojih Ransijerovi koncepti politike i disenzusa mogu da funkcionišu u slučaju kolektivističkih umetničkih akcija i intervencija kao oblicima (mogućeg) otpora. Tako, Simčić između ostalog zaključuje: "Umjetnost (svaka umjetnost) može postati oblik disenzusa – može postati *politična* – ukoliko njeni

nepredvidivi efekti "uzdrmaju" postojeću senzornu percepciju, pa samim tim i "važecu" diobu osjetilnog" (str. 111)

Novi krug istraživanja kojim će biti dalje umreženi već uvedeni koncepti moći i otpora, sa, kao što je istaknuto, "nagoveštenim" usmerenjem ka kolektivističkim umetničkim praksama, te na drugačiji način istorizovane i teoretizovane političko-umetničke formacije avangarde i neoavangarde sledi u drugom poglavlju rada – **Kolektivismi kao strategije otpora: od konstituisane ka konstitutivnoj moći i vice versa** (str. 114–201). Kraći uvod u poglavlje služi za podsećanje na Fukoov koncept moći, i na interpretaciju njemu odgovarajućeg koncepta otpora, da bi potom usledila generalna teoretizacija i istorizacija zamisli revolucije i revolucionarnog delovanja (2.1.1. Država i revolucija, str. 116–127) koja se oslanja na razmatranja Negrija i Harta s jedne, i npr. Rauniga, kada su u pitanju "revolucije u umetnosti", sa druge strane. Ovde, Iva Simčić vidi i iskorišćava priliku da "plasira" Negrijeve pojmove *konstitutivna* i *konstituisana* moć, praveći tako platformu za interpretativni spoj Negrija i Fukoovog koncepta otpora preko zamisli o revoluciji kao "kretanju".

U drugačijoj istorijskog konjunkturi, promeni odnosa moći do koje dolazi šezdesetih godina prošlog veka, Iva Simčić pronalazi mogućnost za dalju istorizaciju odnosa između politike i umetnosti (2.1.2. Promjena strategija: *otpor* Novih ljevica, str. 127–140). Izuzetno detaljno i informativno izlaganje kojim se odlikuje ovaj deo teksta važno je da bi se razumele umetničke prakse koje su direktni plodovi promenjenih strategija revolucionarnog delovanja u odnosu na ranije istorijske periode, a koje su opet produkt izmenjene "prirode" kapitalističkog ustrojstva. Takođe, ovakvim oblikovanjem teksta istraživanja Iva Simčić obezbeđuje solidnu osnovu za razumevanje narednih, sve širih zahvata njenog poduhvata. Potpoglavlje 2.2. Emancipacijski potencijal umjetničkih avangardi (2.2.1 Avangardni politički projekat, str. 140–146; 2.2.2 Obnova političkog projekta: neoavangarda, str. 147–156), i potpoglavlje 2.3. Kolektivismi kao strategije otpora (str. 156–201; 2.3.1 Ruski umetnički eksperiment, str. 164–183; 2.3.2 Novi hladnoratovski kolektivismi: Situacionistička internacionala (str. 183–202), opisuju, moglo bi se reći, putanju od umetnosti kao politike do politike kao umetnosti, od optimalnih projekcija utopističkih projekata avangarde do biopolitičkih neoavangardnih intervencija u svetu umetnosti. Pomoću svesno i veoma precizno odabranih umetničkih praksi koje će tumačiti,

autorka uspeva da podjednako uspešno pokaže pozicije i volumene emancipatorskih (a to će reći političnih i političkih) potencijala umetnosti kao produkcije kolektiva, kao kolektivističke prakse koja subverzivno interveniše u sferi uređenja društvenih odnosa, koja ima potentnost konstitutivne moći. Tako, na primer, u jednom trenutku zaključuje: "Kolektivna emancipacija aktualizovana je, dakle, kroz kolektivizam kao aktivni princip nove *konstitutivne moći*." (str. 163) Da li će ona biti osmišljena kao "kolektivna produkcija" ili kao "kolektivna recepcija" kao u slučaju ruske avangarde Proletkultovog tipa, ili će biti konceptualizovana kao "radikalni kritičko-projektivni kolektivistički avangardni projekat" poput Situacionističke internacionale, da li će težiti proizvodnji novih oblika života, ili i okupaciji svakodnevnih prostora, ta moć se u nekim trenucima ispostavlja kao konstitutivna.

Uspostavivši pojmovno-teorijski aparat, i ispitavši ga u postupku istorizacije, Iva Simčić može da se posveti onome što je kao umetnicu primarno interesuje, i zbog čega se, između ostalog, i posvetila proučavanju kolektivističkih umetničkih praksi, a to je: **Obnova kolektivističkog impulsa u savremenom kontekstu**, odnosno treće poglavlje rada (str. 202–271). Uvodna, kraća potpoglavlja poslužiće za kontekstualizaciju savremenih kolektivističkih umetničkih praksi sazdanu iz kraće istorizacije (3.1. O umjetnosti nakon 1968, str. 202–210), i u tom kontekstu nužnog kritičkog osvrta na "povratak slike" 1980-ih godina 20. veka (3.2. "Povratak slike", str. 210–232), te teorijskog uvida u savremene transformacije kapitalizma (3.2. Kritika kao uslov promjene: "duh kapitalizma", str. 232–241).

Analiza i tumačenje različitih savremenih teorijskih i kolektivističkih umetničkih praksi koje slede u završnom potpoglavlju – Kolektivizmi na kraju 20. vijeka: kolektivizam nakon kolektivizama..., a to su: 3.4.1. Novi "socijalni zaokret" u umjetnosti (str. 241–245); 3.4.2 Valorizacija: etička dimenzija socijalnog angažmana (str. 245–250), 3.4.3 Posfordisička ekonomija nematerijalne proizvodnje: koncept "projekta" (str. 250–255); 3.4.4. "Novi" globalni otpor: nova umjetnička kolektivna praksa (str. 255–265); 3.4.5 Karnevalsko estetsko (str. 265–268; 3.4.6 Revolucionarni potencijal "umjetnosti" (str. 268–272) – zapravo će "rezonirati" kako poentama uvodnih potpoglavlja trećeg poglavlja, tako, neprestano, i zaključcima prethodno izvedene rasprave, posebno onima koji se tiču moći/otpora, emancipatorskih strategija, i kritike globalnog kapitalizma (ili njegovog duha?). Ortografske intervencije u naslovima ukazuju na kritičke

intervencije i pozicije Ive Simčić proistekle iz usvojenih/prihvaćenih te interpretacijom isprepletanih i umreženih pozicija i zaključaka teoretičara i teoretičarki, filozofa i filozofkinja, umetnika i umetnica u rasponu (koji se nabrojanjem koje sledi ne iscrpljuje) od npr. Mišela Fukoa, preko Antonija Negrija i Majkla Harta, do Paola Virna i Žaka Ransijera/Hane Arent, preko Jirgena Habermasa, do Šantal Muf/Anatolija Lunačarskog, Aleksandra Falkera, Klimenta Grinberga, Gija Debora do Artura Dantoa, Geralda Rauniga, Hala Fostera, Benjamina Buhloha, Borisa Grojsa, Kler Bišop, Suzen Lejsi, Endžele MekRobi, Terija Smita, Ane Vilenice, Nikole Dedića i Miška Šuvakovića i (kako bi to autorka rekla u naslovu drugog poglavlja) *vice versa*. Kao što je već ranije istaknuto, **Završna razmatranja** (str. 272–278) donose eksplicitne i jezgrovite odgovore na pitanja koja su postavljena u uvodu.

U vezi sa:

a) načinima kojima umetnička praksa postaje politička/politična, autorka na uspostavljenoj razlici između činjenja i delovanja, ustanovljuje i razliku između političkog (u) umetnosti, jer su činjenja uvek i nužno politička, i uvek u vezi sa konstitucijom subjekta, i politične umetnosti kao – umetnosti disenzusa;

b) prirodom veza koje takve prakse uspostavljaju sa emancipatorskim društvenim projektima, autorka zaključuje da je: "U kontekstu revolucionarnih procesa – bez obzira na to da li se revolucija koncipira kao linearni slijed tri konstitutivne komponente ili kao revolucionarno kretanje "protivsnage" – emancipacijski umjetnički potencijal određen eksplicitnom kolektivističkom dimenzijom" (str. 275)

c) mogućnošću da se posle 1968. govori o emancipatorskom potencijalu umetnosti, Iva Simčić nalazi da svet umetnosti kao manifestacija odnosa moći ne "dopušta" emancipaciju čak ni u slučajevima političke umetnosti ili njene političnosti; i

d) mogućom *političnošću* umetnosti u savremenom kontekstu, autorka zaključuje da je ona jedino moguća unutar određene "situacije". U tom kontekstu, "ona možda može uzdrmati postojeće senzorne i perceptivne koordinate." (str. 278)

KRITIČKI UVID I OCENA REZULTATA

Opšti pogled na doktorsku disertaciju

Doktorska disertacija Ive Simčić **Kolektivizam kao umjetnička strategija otpora: političnost slikarstva posle 1960. godine**, teorijski je utemeljen i originalan naučni rad, pregledne koncepcije i konsekventne logike izlaganja. Od izuzetnog značaja je širina njegovog teorijsko-interpretativnog interdisciplinarnog, ili kako ga autorka određuje, kritičkog i analitičkog zahvata koji je zasnovan na ukrštanju brojnih disciplina (političke filozofije, filozofije i teorije umetnosti, estetike, sociologije, društvene istorije, istorije umetnosti, studija kulture) i teorijskih postavki (institucionalna teorija, teorije avangarde, teorije umetnosti, teorije umetnika, teorija reprezentacije, teorije ideologije) da nabrojimo tek nekolicinu. Sa namerom da istraži funkcije i statuse umetničkog delovanja u savremenosti, te potencijale tzv. participatornih umetničkih praksi, Iva Simčić, pored teorijskog izvodi i osobeni istorizacijski postupak kojim stiže do rezultata svog istraživanja.

Predmet i cilj rada

Predmet rada Ive Simčić jeste ispitivanje emancipacijskih potencijala savremenih kolektivističkih umetničkih praksi, koje je sprovedeno putem uodnošavanja kocepata politike/političnosti i (emancipacijskih impulsa) umetnosti. Posebno treba u vidu imati da autorka, kao aktivna umetnica, odabirom predmeta rada višestruko pozicionira svoj diskurs u svet umetnosti. Moglo bi se dakle, tvrditi, da je cilj rada realizacija "prelaza" (kao permanentnog stanja) iz umetničke prakse u teoriju umetnika/umetnosti i obratno, odnosno moguće ispitivanje političnosti teorijske prakse? Takođe, "specifični" ciljevi disertacije tiču se već u analizi disertacije pomenutih odgovora na postavljena pitanja u vezi sa političkim/političnim umetničkim praksama, načinima njihovog nastanka, njihovim strategijama otpora, njihovom *konstitutivnom* moći, te konačno, ali ne manje važno, mogućnostima njihovog upisivanja u polje društvenih odnosa. Konačno, Iva Simčić ima za cilj da razmotri mogućnosti političke deinstrumentalizacije slikarstva "te razvija konceptualni "prostor" za njegovu integraciju u privremene emancipacijske društvene oblike" (str. 12), u savremenom kontekstu.

Osnovne polazne hipoteze

Polazne pretpostavke istraživanja, predstavljene su u Uvodu rada (str. 10) sledećim redosledom:

1. Da procesi proizvodnje značenja imaju konstitutivnu ulogu u produkciji stvarnosti i subjektiviteta, pa su samim tim stvarnost "kao oblik 'postvarene' fikcije" i njoj odgovarajući subjektiviteti međusobno uslovljeni.
2. Da je umetnost uvek diskurzivno postavljena, i da je njena uloga performativna te da umetnosti uspostavlja i reprodukuje "propisane" subjektivitete.
3. Da umetničko delovanje posredstvom intervencije u području odnosa moći omogućava konstituciju novih modaliteta subjektivnosti
4. Da su projekti društvene emancipacije intencionalno i performativno kolektivistički i
5. Da su, shodno četvrtoj hipotezi, umetničko-emancipacijski kolektivistički projekti deo širih društvenih kritičko-emancipacijskih projekata.

Sve hipoteze od kojih je pošla, Iva Simčić teorijski ubedljivo, jasnim jezikom i širinom uvida u spretno odabranu literaturu dokazuje i potvrđuje, ispunjavajući tako i osnovne ciljeve svoga istraživanja.

Metodološki okvir istraživanja

Iva Simčić, kako je već istaknuto, svoju disertaciju određuje kao kritički i analitički doktorski rad, što znači da su metode kojima se služi potekle iz kritičke teorije, te da je osnovna metoda analitičko-interpretativna. Već u "Opštem pogledu..." pomenute brojne discipline i teorijske platforme takođe su izvor metodoloških oruđa. Sama autorka ih opisuje na sledeći način:

Gledano u cjelini, fundamentalne premise ovog istraživanja baziraju se na poststrukturalističkim interdisciplinarnim teorijama reprezentacije, diskursa i odnosa moći/znanja-otpora/"protivsnage", odnosno na raspravi o dinamici hegemonog poretka odnosa moći i njegove (kontrahegemone) društvene protivteže. Stoga je izlaganje započeto teorijom moći/znanja i reprezentacije francuskog teoretičara, sociologa i filozofa Mišela Fukoa (Michel Foucault) koja se "provlači" kroz cjelokupnu disertaciju. (...) U ovom izlaganju, Fukoove teorijske postavke presijecaju se sa interdisciplinarnim sociološko-političko-filozofskim platformama Antonija Negrija i Majkl Harta (Antonio Negri, Michael Hardt): Hart i Negri u postmodernoj promjeni društveno-proizvodne dinamike prepoznaju potencijal za drugačije koncipiranje i organizovanje "protivsnage", te stvaranje drugačijih oblika konstitutivnih društvenih kretanja. (str. 11)

Kada se ovome dodaju već više puta pomenute teorije Hane Arent, Šantal Muf, Žaka Ransijera, Paola Virna, Hala, Fosterera, Benjamina Buhloha, itd... , postepeno i primereno "tempu" izlaganja uvedene i povlačene iz diskusije, dobija se bogat i slojevit teorijski tekst čiji meandri, kao i "podzemni" tokovi (podsećamo na referentnu aparaturu) nikada ne ugrožavaju osnovni metodološki postupak.

Rezultati istraživanja

Doktorska disertacija Ive Simčić posvećena ispitivanju emancipacijskih potencijala kolektivističkih umetničkih praksi, i potencijalnom mestu slikarstva u tom kontekstu, rezultira već više puta istaknutom bogatom raspravom koja ujedinjuje kritičko-umetnička i kritičko-teorijska iskustva svoje autorke. Napisana je zrelim, jasnim, čistim i preciznim jezikom. Čini se da su ovde ne samo predloženi rezultati konkretnog istraživanja, već i mnogo više od toga – rezultati čitavog studija na doktorskom programu Grupe za teoriju umetnosti i medija UU u Beogradu.

Korišćena literatura

Izbor literature (detaljnije opisan u tehničkim podacima iznetim u uvodnom obrazloženju Izveštaja) Ive Simčić, posebno imajući u vidu obim postojeće literature kao i opusa autora ključnih za njenu raspravu, imponuje svojom disciplinovašću i fokusiranošću. Takođe za pohvalu jeste zreo, kritički, ali istovremeno i odnos poštovanja prema konsultovanim izvorima. Ozbiljnost pristupa Ive Simčić ne samo da postaje standard koji je uspostavljen interpretacijama izvedenim u glavnom tekstu disertacije, nego se jasno uočava i u načinu na koji čitaoca u referencama upućuje na literaturu.

ZAVRŠNA OCENA

Doktorska disertacija **Kolektivism kao umjetnička strategija otpora: političnost slikarstva posle 1960. godine** kandidatkinje Ive Simčić je problemski interdisciplinarni naučni rad kojim je kandidatkinja potvrdila naučne kompetencije u području interdisciplinarnih nauka o umetnostima i medijima.

Komisija ocenjuje doktorsku disertaciju Ive Simčić kao zasnovan i inovativan istraživački naučni rad kojim su argumentovano postavljena i razrađena pitanja u vezi sa emancipacijskim

moogućnostima, te mogućim funkcijama i statusima kolektivističkih umetničkih praksi posle 1960. godine. Komisija sa izuzetnim zadovoljstvom predlaže Veću interdisciplinarnih studija i Senatu Univerziteta umetnosti u Beogradu da prihvati izveštaj, te da pokrene proceduru za javnu odbranu doktorske disertacije Ive Simčić.

U Beogradu, 25. aprila 2016. godine

Članovi Komisije:

dr Vesna Mikić, redovni profesor
Fakultet muzičke umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu, mentor

dr Miodrag Šuvaković, redovni profesor
Fakultet za medije i komunikacije, Univerzitet Singidunum, Beograd, komentor

dr Jasmina Čubrilo, vanredni profesor
Odeljenje za istoriju umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

dr Nikola Dedić, vanredni profesor
Fakultet muzičke umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

dr Sanela Nikolić, docent
Fakultet muzičke umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu